

Anvisningar för region att rekvirera statsbidrag för 2025 för skyddade utrymmen

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att fördela statsbidrag till ett urval av regioner för att genomföra åtgärder som syftar till att skyndsamt möjliggöra nyttjande av skyddade utrymmen avsedda för hälso- och sjukvård.¹

Begrepp

Det finns inga juridiskt fastställda krav för utformningen av skyddade utrymmen. Socialstyrelsen utgår därför från de fortifikatoriska kriterier som togs fram tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i regeringsuppdraget S2022/03173. Med skyddade utrymmen avses här utrymme som ger visst skydd mot skadlig påverkan från omgivningen. Skyddade utrymmen ska ge ett visst skydd mot luftstöt vågor, splitter, byggnadsras samt joniserande strålning.

Bakgrund

Enligt försvarsbeslutet för 2025–2030 behöver förmågan inom det civila försvaret fortsatt stärkas och takten i utvecklingen öka. Det civila försvaret ska byggas utifrån de krav som ställs i höjd beredskap och då ytterst krig. För att uppnå målet för det civila försvaret behöver aktörer inom det civila försvaret vidta åtgärder för att kunna möta och hantera ett väpnat angrepp.² Regioner är centrala aktörer i arbetet med att stärka och utveckla det civila försvaret.

Socialstyrelsens tidigare uppdrag Kartläggning av befintliga skyddade utrymmen och lokaler avsedda för hälso- och sjukvården (S2022/03173) har bidragit till bättre kunskap regionalt och nationellt om, var och i vilken omfattning det finns skyddade utrymmen och lokaler där det kan bedrivas vård i länen.

Beskrivning av urval och fördelningsnyckel

Enligt uppdraget ska Socialstyrelsen vid urvalet av regioner utgå från kartläggningen som utfördes inom ramen för uppdraget att kartlägga befintliga skyddade utrymmen och lokaler avsedda för hälso- och sjukvård i landets regioner. Socialstyrelsen har även utgått från strategiskt viktiga geografiska områden i urvalet av regioner. Se bilaga 1.

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2025, anslag 1:14 Civilt försvar inom hälso- och sjukvård. Regeringsbeslut 2024-02-22, S2024/00390 (delvis)

² Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34)

Vilka kan rekvirera statsbidraget?

Socialstyrelsen har beslutat om vilka fem regioner som kan rekvirera medel för att genomföra åtgärder för att skyndsamt möjliggöra nyttjande av skyddade utrymmen. Av tabell 1, i bilaga 1, framgår vilket belopp varje region kan rekvirera för 2025.

Bidragets storlek

Statsbidraget fördelas till regionerna efter rekvisition. Belopp att fördela för 2025 är totalt 46 500 000 kronor. Fördelning framgår av fördelningsnyckel i Bilaga 1, anvisningarna.

Vad kan ni använda statsbidraget till?

Syftet är att genomföra åtgärder för att skyndsamt möjliggöra nyttjande av skyddade utrymmen avsedda för hälso- och sjukvård.

Bidraget får användas för att täcka kostnader som krävs för att förbereda och genomföra åtgärder på utvalda skyddade utrymmen avsedda för hälso- och sjukvård. Det kan exempelvis vara personalkostnader och inköp av material och utrustning.

Arbetet med åtgärderna fortsätter för de fyra regioner som påbörjade arbetet under 2024. En ytterligare region påbörjar arbetet under 2025.

Regionernas arbete ska ha sin utgångspunkt i de fortifikatoriska kriterier som Socialstyrelsen tillsammans med MSB har tagit fram inom ramen för den tidigare inventeringen.³ Enligt de fortifikatoriska kriterierna ska ett skyddat utrymme ge visst skydd mot skadlig påverkan från omgivningen. Med skadlig påverkan avses luftstöt vågor, splitter, byggnadsras samt joniserande strålning.

När kan ni använda statsbidraget?

Socialstyrelsen betalar ut statsbidraget under 2025 och det kan användas från 1 januari 2025 till 31 december 2025.

Villkor för statsbidraget

Sista dag att rekvirera statsbidraget är den 15 maj 2025. Rätten till statsbidrag förfaller om rekvisition inte har lämnats in senast detta datum. Statsbidrag som inte har rekvirerats senast den 15 maj kan fördelas om till de regioner som angivit att de önskar ta del av dessa.

³ De fortifikatoriska kriterierna finns i det metodstöd som har delats med regionerna

Vidare ska varje region redovisa vilka åtgärder för som regionerna har vidtagit för att möjliggöra nyttjande av skyddade utrymmen.

Socialstyrelsen godkänner kostnader gällande utrustning och omkostnader för installation så länge åtgärden är beställd år 2025. Regionen behöver därmed kunna påvisa ett underlag som bekräftar att beställningen skedde under 2025. Detta kan göras med exempelvis en faktura eller orderbekräftelse daterad år 2025. Socialstyrelsen återkommer om hur underlaget ska skickas in till Socialstyrelsen under 2025.

Det är enbart kostnader för inköp och installation av utrustning som är beställd under 2025 som kommer godkännas. Bidraget kan inte användas för några andra kostnader, som exempelvis personalkostnader, under 2026.

Bidrag får inte ges till en region som har beviljats annat offentligt stöd för samma åtgärd.

Socialstyrelsen rekommenderar att statsbidraget redovisas på ett separat konto för att enkelt kunna spåra alla transaktioner och underlätta redovisningen.

En region som har tagit emot statsbidrag är återbetalningsskyldig om:

1. bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. bidraget helt eller delvis inte har använts eller inte har använts för det syfte som det har lämnats för,
3. mottagaren inte har lämnat en redovisning av förbrukat statsbidrag,
4. villkor i beslutet om bidrag inte har följts.

Om mottagaren är återbetalningsskyldig ska Socialstyrelsen besluta att helt eller delvis kräva tillbaka bidraget. Om det finns särskilda skäl för det, får Socialstyrelsen besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

Hur gör ni ansökan?

Statsbidragen till regioner betalas ut engångsvis efter rekvisition ställd till Socialstyrelsen.

Vägledning för ansökan via e-tjänst

Innan ni rekviderar bidraget behöver behörig företrädare (eller en person med fullmakt från denne) ansöka om att bli ombud. Tänk på att vara ute i god tid för att ansöka om att bli ombud. Beräknad handläggningstid är en månad.

► [Läs mer om ombudsansökan](#)

Efter att er ombudsansökan beviljats kan ni ansöka om att rekvirera statsbidraget via e-tjänsten. Ni ansöker via webbformuläret som ni hittar genom att klicka på ”Ansök nu” för det specifika bidraget som ni hittar under rubriken ”öppna utlysningar” i inloggat läge.

Kom ihåg att ladda upp och spara de bilagor som Socialstyrelsen begär i e-tjänsten.

Vad gäller för återrapportering och återbetalning av statsbidraget?

Varje region ska senast i april 2026 återrapportera hur bidraget använts, samt lämna en ekonomisk redovisning. I mars 2026 kommer Socialstyrelsen att skicka ett webbaserat återrapporteringsformulär till regionens registrator för vidarebefordran till verksamhet med ansvar för statsbidrag.

Statsbidrag som inte har förbrukats eller inte har använts i enlighet med angivna villkor i regeringens beslut eller i dessa anvisningar, ska återbetalas till Socialstyrelsen. Ett sådant villkor är att återrapporteringen till Socialstyrelsen sker inom den angivna tidsramen. Socialstyrelsen fakturerar berörda bidragsmottagare.

Information

Frågor om statsbidraget (ansökan, handläggning, utbetalning) skickas till Funktionsbrevlåda: ssik@socialstyrelsen.se

Bilaga 1

Tabell 1. Total ersättning per region år 2025

Område	Kronor
Region Gotland	12 000 000
Region Norrbotten	12 000 000
Region Stockholm	15 000 000
Region Västerbotten	5 500 000
Västra Götalandsregionen	2 000 000